

Kelan kuntoutuksena korvaama psykoterapia - vastauksia perheterapiaan liittyviin kysymyksiin

Vastaukset kysymyksiin on laadittu [vaativan lääkinällisen kuntoutuksen ja kuntoutuspsykoterapian](#) osalta osin erikseen, koska näiden kuntoutuspalvelujen hankintamenettelyt eroavat toisistaan. Tämä aiheuttaa sen, että myös toimenpano ja korvausmenettelyt eroavat jossakin määrin toisistaan. Siltä osin kun vastaus koskee vain jompaakumpaa, asia on erikseen mainittu.

Kaikki vaativan lääkinällisen kuntoutuksen terapiapalvelut, myös tarvittava perheterapia hankitaan kilpailutusmenettelyllä. Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena perheterapiaa voi Kelan asiakkaille antaa ainoastaan sellainen terapeutti, jolla on Kelan kanssa sopimus perheterapiasta. Kuntoutuksen toimeenpanoa vaativan lääkinällisen kuntoutuksen osalta ohjaa sopimuksen ja Kelan etuusohjeiden lisäksi myös standardi, jossa on määritelty kuntoutuksen toteuttamisen reunaehdot. Perheterapia on vaativassa lääkinällisessä kuntoutuksessa psykoterapian terapialaji, jonka toteutusta koskevat standardiin kirjatut yksilöterapioiden noudatettavat periaatteet.

Kuntoutuspsykoterapiapalveluja sen sijaan ei hankita kilpailuttamalla.

Kuntoutuspsykoterapiaa Kelan asiakkaille voivat tarjota kaikki ne terapeutit, joiden tiedot on pätevyyden vahvistamisen jälkeen kirjattu Kelan kuntoutuksen palveluntuottajarekisteriin. Vahvistusta voi Kelasta hakea

- kun on saanut asianmukaisen koulutuksen siihen terapiamuotoon (yksilö-, ryhmä-, perhe- tai paripsykoterapia taikka musiikkiterapia), jota asiakkaille antaa ja
- Valvira on myöntänyt oikeuden käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä ja
- työnohjaus on järjestetty.

Kuntoutuspsykoterapian toteuttamisen reunaehdot on kirjattu Kelan etuusohjeeseen.

Sekä vaativa lääkinällinen kuntoutus että kuntoutuspsykoterapia tulee toteuttaa hyvän kuntoutuskäytännön mukaisesti. Terapiamenetelmien tulee olla joko tieteelliseen tai kokemukselliseen vaikuttavuusnäyttöön perustuvia ja yleisesti Kelassa tai julkisessa terveydenhuollossa käytössä olevia menetelmiä.

Molemmissa kuntoutusmuodoissa psykoterapian myöntämisedellytysten arviointi perustuu lastenpsykiatrian, nuorisopsykiatrian tai psykiatrian erikoislääkärin arvioon psykoterapian tarpeesta, soveltuvuudesta ja toimenpiteen muodosta. Psykiatrisia potilaita hoitavissa julkisen terveydenhuollon yksiköissä erikoistuvien lääkärin lausunnot rinnastetaan mainittujen lääkärin lausuntoihin.

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen myöntämisen edellytyksenä on, että lausunto eli kuntoutussuunnitelma on kirjoitettu julkisen terveydenhuollon yksikössä 1-3 vuodelle.

Kuntoutuspsykoterapiasuosituksen/-lausunnon voi laatia myös yksityisellä sektorilla työskentelevä psykiatrian erikoislääkäri.

Kysymyksiä ja vastauksia

Miten Kela määrittelee perheterapiakäynnin?

Kelalla ei ole omaa määritelmää perheterapiasta tai perheterapiakäynnistä. Kela voi korvata hyvän kuntoutuskäytännön mukaista perheterapiaa, silloin kun se toteutuu lain, Kelan etuusohjeiden ja vaativan lääkinällisen kuntoutuksen osalta myös standardin edellyttämällä tavalla. Lisäksi edellytetään, että terapeutilla on perheterapeutin pätevyys.

Perheterapia voi toteutua myös siten, että kaksi terapeuttia tapaa perhettä samanaikaisesti. Kahden terapeutin toteuttamaan perheterapiaan tulee olla perusteet kuntoutussuunnitelmassa.

Millaiset istunnot (esim. istuntoon osallistujat, kesto, paikka) korvataan perheterapiana?

Perheterapiana terapia voidaan korvata silloin kun se toteutuu terapeutin ja perheen välisen vuorovaikutuksen kautta siten, että terapeutti tapaa yhtä aikaa terapiaistunnoissa useampaa perheenjäsentä. Toisin sanoen istuntoihin osallistuu kuntoutujan lisäksi esim. puoliso, kuntoutujan vanhemmat ja/tai tarvittaessa sisaruksia. Kyse on siis perheen yhteisterapiasta, jossa pääasiallisesti työskennellään koko perheen kanssa vaikka kokoonpano voikin vaihdella eri terapiakäynneillä. Perheterapiaan voi sisältyä ainoastaan yksittäisiä tapaamisia kahden kesken kuntoutujan kanssa.

Kela ei korvaa perheterapeutin toteuttamana yksilöterapiaa. Kela ei siis korvaa sellaista ”perheterapiaa”, jossa suurin osa terapiaistunnoista toteutuu ainoastaan terapeutin ja asiakkaan läsnä ollessa vaikka viitekehys tai menetelmät olisivatkin perheterapeuttisia tai vaikka perheeseen liittyviä asioita käytäisiin läpi.

Oleennaista Kelan korvaamassa perheterapiassa on se, että perheterapiassa todella työskennellään perheen kanssa.

Kuntoutuspsykoterapiana korvattava perheterapia voi toteutua 60 tai 90 minuutin mittaisina terapiaistuntoina. Vuodessa terapiaa voidaan korvata enintään 80 ja kolmessa vuodessa enintään 200 käyntikertaa. Jos terapia toteutuu osin tai kokonaan kahden terapeutin toteuttamana, tehdään kummallekin terapeutille oma päätös eivätkä terapeuteille korvatut kerrat saa yhteensä laskettuna ylittää edellä mainittuja enimmäiskertamääriä.

Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena järjestettävässä perheterapiassa tapaamiset toteutetaan yleensä kerran viikossa tai 1–3 kertaa kuukaudessa. Terapiakerran kesto voi olla perheen tilanteesta riippuen 45, 60 tai 90 minuuttia. Terapiakertojen määrä vuodessa sekä terapiakerran kesto on kirjattu kuntoutuspäätökseen.

Voisiko Kelan perheterapiapäätöksissä automaattisesti huomioida mahdollisuuden kotikäynteihin, joiden tarve arvioitaisiin tapauskohtaisesti yhdessä perheen ja terapeutin kanssa?

Kuntoutuspsykoterapiana toteutuva perheterapia toteutuu pääsääntöisesti terapeutin vastaanotolla. Kotikäynnejäkin voi tehdä, mutta kuntoutuspsykoterapiassa kotikäynnille ei ole

olemassa omaa korvaustaksaa, ts. siitä ei makseta enempää kuin vastaanotolla toteutuneesta terapiasta. Terapeutin matkoja ei myöskään kotikäynneille korvata.

Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapiat voidaan toteuttaa kuntoutujan arjen ympäristössä, mikä on usein suotavaakin kuntoutuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Kotikäyntien tarve tulee kuitenkin ilmetä kuntoutussuunnitelmasta, ja terapian tarkoituksenmukainen toteutuspaikka arvioidaan aina asiakaskohtaisesti. Kuntoutuspäätöksessä on tieto terapian toteuttamisesta joko palveluntuottajan tiloissa tai kotikäynteinä (= kuntoutujan arjen ympäristössä).

Miten Kela varmistaa lapsen/nuoren psykoterapiaan liittyvien vanhempien ohjaukseen palveluntuottajien kohtelun tasavertaisesti vakuutuspiiristä riippumatta?

Kelan etuusohje koskee samalla tavoin kaikkia vakuutuspiirejä.

Millä perusteella perheterapeutti ei voisi toimia ohjaukseen toteuttajana?

Kuntoutuspsykoterapiassa perheterapeutille kirjataan aina vahvistus myös ohjaukseen toteuttamiseen, joten 16 – 25 vuotiaan nuoren kuntoutuspsykoterapiaan liittyvien ohjaukseen toteuttaminen on perheterapeutille aina mahdollista.

Vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena toteutettavaan yksilöpsykoterapiaan liittyvät ohjaukseen toteuttajat voi antaa muu kuin yksilöterapiasta toteuttava terapeutti oman, Kelan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella. Koska kyse on yksilöterapiasta liittyvistä ohjaukseen toteuttajista, jotka Kela on kilpailuttanut nimenomaisesti osana yksilöterapiasta, tulee ohjaukseen toteuttavalla terapeutilla olla sopimus yksilöterapiasta. Tästä syystä perheterapeutti, jolla ei ole lisäksi sopimusta yksilöterapiasta, ei voi toimia vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena järjestettävän psykoterapian ohjaukseen toteuttajana.

Onko saman nimetyn potilaan mahdollista saada useampaa Kelan tukemaa psykoterapiaa samanaikaisesti (esim. lapsen yksilöterapia + perheterapia)?

Kuntoutuspsykoterapiassa yksilö- tai ryhmäterapiasta ja perheterapiasta on mahdollista tehdä päätös samanaikaisesti. Tällöin näiden terapioiden yhteenlaskettu käyntikertamäärä vuodessa ei voi ylittää 80 x/vuosi. Muita terapiamuotoja ei voi saada samanaikaisesti.

Vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena tämä on mahdollista silloin, kun eri psykoterapian lajeista (yksilö-, ryhmä-, perheterapia) on suositus kuntoutussuunnitelmassa ja ne ovat kuntoutujalle perustellusti tarpeen. Käyntikertojen määrää ei ole rajattu vaan tarpeellinen määrä ja kuntoutuskokonaisuus arvioidaan aina asiakaskohtaisesti. Kuntoutujalle tarkoituksenmukaista kuntoutuskokonaisuutta arvioitaessa on kuitenkin olennaista huomioida hänen voimavaransa ja eri kuntoutuksen toimenpiteiden tavoitteet.

Miten Kela voisi osaltaan edistää perheterapian tunnettavuutta ja näkyvyyttä niin, että sitä osattaisiin käyttää yhtenä varteenotettavana vaihtoehtona kuntoutuspäätöksiä tehtäessä ja psykoterapiamuotoa valittaessa?

Terveydenhuollossa, hoitavilla tahoilla, ovat ne asiantuntijat, jotka tekevät kuntoutussuositukset ja arvioivat ja perustelevat aina myös sen, mikä kuntoutus/terapiamuoto on heidän asiakkailleen kussakin tilanteessa tarkoituksenmukaisin. Terveydenhuollolle suunnatuissa sidosryhmätilaisuuksissa ja -materiaalissa kerromme aina myös perheterapiasta.